

Zsidó szertartási cikkek

templomi aranyhimzések
héber, magyar és német
nyelvű zsidó irodalmi
könyvek nagy raktára.

Olcsó árak, előzékeny kiszolgálás!

Neumann Benő

könyvkereskedése Budapest, VII., Király-utca 8

Felhívjuk

a szombatot megtartó hittestvérek figyelmét Budapest egyetlen olyan **szállító cégére**, mely szintén megtartja a szombatot. — Foglalkozom bel- és külföldi szállítmányozás és vámkezelési ügyletekkel. Megbízható cégeknek vámhitelt nyújtok. — Butorszállítás saját új butorkooszájaimmal. — *Áraim olcsóbbak, mint a szombatot nem tartó cégeké!*

Hittestvéreink támogatását kérjük:

Schwarz és Salgó

szállító cég

Cégtulajdonos: **Salgó Jakab**,
Budapest, Dohány ucca 10.
Telefon: J. 123-42.

Szerezzünk előfizetőket a ZSIDÓ UJSÁG-nak.

P AN E T H - féle

orth. כשר

SZALÁMIGYÁR

Debrecen

Ajánlja elismerten legjobb **kővér liba szalámi különlegességeit**, úgyszintén szalámi, virsli és füstölthús-gyártmányait

a **legolcsóbb napi árak mellett**. Szétküldés postán naponként kétszer.

Cím: **Paneth Szalámigyár Debrecen.**

Telefon: 7-22.

Iskolakönyvek

utólagosan **olcsón** beszerezhetők

Héber könyvek nagy raktára

Müllernél, Laudon-u. 2.

HIRDESSZEN A ZSIDÓ UJSÁGBAN!

Nyomatott a PELIOS könyvnyomdátan Budapest, Sip ucca 3.

Apró hirdetések.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egy-szeri beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből 3200 korona. Apróhirdetések felvétele: VII. Sip ucca 10. Jelíges levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

H á z a s s á g.

FISCHER házasságokat csak jobb körkben ajánl. Ajánlata komoly és megbízható. Dohány-u. 68.

Nagyobb készpénz hozománnyal vagyonos család férjhez adná leányát. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány-u. 68.

Földbirtokos férjhez adná leányát, hozomány: készpénz és ingatlan. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány-u. 68.

Azonnali egymilliárd készpénz hozománnyal jómódu család férjhez adná leányát. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány-utca 68.

Csehszlovákiai, vallásos, fiatal, vagyonos kereskedő jómódu családból nőülne. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány-u. 68.

Nőülne földbirtokos. Vagyona saját 1200 hold. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány-u. 68.

Nőülne: orvos, mérnök, igazgató, gyáros. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány-utca 68.

Vagyonos, független uriaszony férjhez menne ötvennél idősebb, önálló uriemberhez. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány-utca 68.

NAGY hozománnyal rendelkező, intelligens fiatal nő, 2 éve özvegy, férjhez menne. Csakis vallásos, intelligens urak irjanak „Jómodu” jelígre a Zsidó Ujság kiadójába.

INTELLIGENS fiatal urinő, felsőruhászalontulajdonos leányomat férjhez adnám. Csakis jobb vallásos, intelligens uriember küldjék be ajánlatukat a kiadóhivatalba, hol a leveleket, címre továbbítják.

ELVÁLT uriaszony, 500 holdas föld birtokkal, férjhez menne. Csakis komoly, vallásos, jómegjelenésű középkorú uriember irjanak. Szimpátia esetén házasság. Ajánlatokat a következő jelígre kérek: „Kölcsönös megértés”.

ZSIDÓ hittestvéreim! Ne menjetek vakon a házasságba! Ingyenes felvilágosítást ad **Korányiné** privát sadchen: Garay-tér tizenhat.

TIZENKILENC éve közvetett házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b, Telefon. (Cégnélküli levelezés.)

ARVALEANY UNOKAHUGOMAT férjhez adnám izraelita vasiparoshoz, gépészhez, lakatoshoz. Szeszgyáramba benőszülhet. Teljes című választ »Örökös existencia 26« jelíggel a kiadóhivatalba kérek.

NAGY VAGYONNAL rendelkező orth. fiatalember, jó családból való, nőülne. Keres egy vallásos, jó házból való, jó megjelenésű, szép leányt, megfelelő hozománnyal. Levelek a Zs. U. kiadójába kéretnek. Jelíge »Paróka kötelező«.

Állást nyer

PERFEKT héber szedő felvétetik teljes ellátással és havi 500.000 K fizetéssel vagy »számolás«-ra. Szombaton zárva. Abraham-nyomda és bélyeggyűgyár, Kecskemét.

GYERMEKSZERETŐ, vallásos zsidó nőt keresek, ki perfekt főz. Dr. Rottensteinné, Makó.

Állást keres.

ZSIDÓ GYAROSOK! Iskolázott, 30 éves, nős egyén képviselőt vagy hasonló alkalmazást keres. Poste restante »Munkakedvelő« Pápa.

MÉRLEGKÉPES könyvelő, borszakmában jártas fiatalember keres más szakmában is, könyvelési, esetleg más irodai munkát. Ajánlatokat »Szombattartó« jelígre a kiadóba kér.

GÉPIRÓKISASSZONY, elsőrangú referenciákkal rendelkezik, állást keres, hol szombatot tarthat. Szíves megkeresést »Ügyes 786« jelígre kér.

FELSŐRUHAT, fehérneműt, montírozást, mindennemű varrómunkát gyönyörűen készítek. Kárpitások részére is. Szövetség ucca 45. fsz. 6.

Különféle.

HÁZASPÁRNAK, vagy két magányos nőnek egy szépen berendezett szoba kiadó. Esetleg ellátás is. Moskovitzné, Jósika-u 10., negyedik emelet.

LEVELEZNEK FRANCIAUL intelligens urileánnyal vagy fiúval szórakozás és gyakorlás céljából. Leveleket kérem a kiadóhivatalba »Vidéki 19« jelígre.

Felelős nyomdavezető WEITZ KAROLY

יידישע צייטונג

בעיה

ZSIDÓ UJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA. • MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
TELEFON: József 125-90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETÉSI DIJ: 1 ÉVRE K 240000
" " 1/2 " " 120000
" " 1/4 " " 60000
Postachequekontó-szám: 50.791.

A budapesti orthodoxia megnyilatkozása főrabijával mellett

— Reich Koppel kir. tanácsost óhajtja felsőházi képviselőnek —

A magyar zsidó közélet sivárságai közepette belső megalézással tekinthetünk a budapesti orthodox hitközség választmányának vasárnap lefolyt ülésére. Míg más orthodox és nem orthodox községekben csupa terméketlen kritizálást, vagy rideg közömbösséget, anarchiát, vagy despotizmust tapasztalhatunk és ennek folyamánaképpen a rabbi teljes mellőzését, vagy politikai célokra való elretolását láthatjuk, addig a budapesti orthodox hitközségben még a mostani gazdasági depresszió sem volt képes clerótlenteni azt a régi kebillaszellemet, amely a vallás, a Tóra értékeinek ó-borát új tömlőkbe képes átönteni, amely egykor a klasszikus bibliai עיר ואם בישראל jelzőjét kiérdemlő községekben uralkodott és amely a közzel szemben való felelősségérzetre tanította a vezetőket.

Örvendetes már maga a tény is, hogy az új alapszabályok szerint bővített választmány gyűlt össze. Böles dolog volt a múlt hitközségi választások után számot vetni egyes, érdemes embereket is magukban foglaló körök elégedetlenségével és oly alapszabálymódosítást fogantatni,

amely megajítja a kehilla életében való működést mindenkinek, aki komolyan dolgozni akar. A győztes vezetőség megmutatta a választásnál יד הזקה az erős kezét, de most az alapszabálymódosítás útján ידע הנטיה egyszersmind »a kinyújtott kart« is, amely a szent ügy szolgálatába hívja az arra érdemeseket.

A hitközség jelenlegi alkotmányos fórumai tehát a legteljesebb és a legdemokratikusabb mértékben képviselik a budapesti orthodoxia széles rétegeit és minden tulás nélkül mondható, hogy az egész magyar orthodoxiát is. A magyar orthodoxia akaratát és felelősségérzete szólalt meg tehát a vasárnapi gyűlésnek Reich Koppel főrabbi felsőházi képviselője mellett elhangzott ünnepélyesen lelkes manifesztációjában. Dr. Friedmann Izidor chevrai elnök tette ugyanis azt az indítványt, hogy a hitközség az érdemekben megöszült és hitközségének fényt adó lelkipásztorát óhajtja Magyarország felsőházában látni.

Az indítványozó két héttel ez előtt igen megszívlelendő cikket

írt a »Zsidó Ujság«-ban, amely cikkben nem tartotta az orthodoxia jövőjére nézve szerencésnek a rabbiképviselőt. Hogy e tiszteletreméltó és sokak szemében tulzott aggodalom mily szépen egyeztethető össze a jelen nagy gaonja iránt való szívbéli hódolattal, mutatja az, hogy épen ő tette az egyhangulag elfogadott indítványt.

Az indítvány elfogadásának különös súlyt ad Frankl Adolf, az orthodox központi iroda elnökének jelenléte, amely a hitközség határozatát irányadóvá minősítette a január elején öszszülő jelölő bizottság számára. Az elnöklő óbudai Freudiger Ábrahám ilyen értelemben csatlakozott egyénileg is az indítványhoz és kihirdette egyhangú elfogadását.

A hitközségi határozat azonban csak kifejezése az ország orthodoxiájában ellenmondásra nem találó általános köztudatnak, הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו hogy Tóratudomány, i-tenes érények, tapintat és finomság tekintetében a magyar orthodoxia méltóbb felsőházi képviselőt nem találhat, mint Reich Koppel főrabbi, a halhatatlan rabbinikus nagyságok méltó utódja.

Halottat siratunk!

Boldogult הרב הנאמן ר' משה זצ"ל Katz nyitrai főrabbi halálához

Irta: **Löffler Henrik**, a budapesti aut orth. izr. hitk. főtitkára

Megritkult vezéreink sora. Reb Mose Katz זצ"ל a híres nyitrai rabbi, az orth. rabbik gárdájának egyik patriarchális alakja, aki több mint egy félszázadon át hirdette a tant Magyarországon

איננו כי לקח אתנו אלקים!

visszaadta lelkét a Mindenható-nak.

Szent álomra bajtotta a fejét ez a fenkölt egyéniség; az orthodox zsidóság büszkesége, aki fényes elmével megmutatta hiveinek az utat, amelyen járjanak és megszabta az irányt, mely a zsidó ideál felé vezet. Célirányos működése Magyarországon — még a régiben — termékenyítőleg hatott. Mert egész ember volt. Soha nem hiányzott benne véleményének bátorsága. Nem ingadozott, nem félt és bátran megállta a helyét, ha a körülötte néha feltornyosuló hullámok feléje csapkodtak. De ezt könnyen is tehetette, mert nyílt szemmel nézte a világot, élesen megfigyelte az embereket és viszonyait és pszichológiájával föléljük emelkedett. Nyíltságával megszerezte a hiveinek szeretetét és az orthodox körök tiszteletét. Mindenki felismerte benne a valóságos lelkipásztort és alig csalódott benne valaki, mert szilárd jellem volt és hajthatatlan.

Problémákkal csak akkor foglalkozott, ha ezeknek megoldását előre biztosítottan vette. De akkor se hozakodott elő a távolba nyúló eshetőségekkel, hanem a reális alapot, a napi vallási problémáknak a megoldását ítűzte ki célul. Ezek okos megoldásában vélte az orthodox eszme állandóságát biztosítani, ami sikerült is neki. Leginkább ez észrevehető, ha hitközségének az évtizedek előtti és jelenlegi viszonyait nézzük.

Hű életképet adni róla nem lehet e soroknak célja. Itt csak arra óhajtok rámutatni, hogy el-

ismert תלמיד חכם tudós, szellemes és igen népszerű szónok volt. Elsőrangú szervezőképessége volt, mely a köznek szentelt munkájában érvényesült. Aggkora dacára egész a legutóbbi évekig, ifjúsági hévvel és tele ambícióval, hivatása magaslatán állott. Kiváló érdemei vannak a felvidéki »Machzike Hadasz« egyletek alapításában, melyeknél a munkálatok az ő utasítása szerint indultak meg és amelyek ma is eredményesen és áldásosan működnek. Sőt ezek az orthodoxia egyik védbástyáját képezik.

A 85. életévében elhunyt főrabbi Sopronkeresztúron (Csehlem) született. Nyitrai működé-

se előtt működött Nagymagyarország (Pozsony megye), Tokajon, és — több, mint három évtizeden át — Nyitrán. Méltó fia volt apjának, a világhírű szentéletű Gaonnak, a csehlemi Menachem Katz-nak, a Chaszam Szojfer egyik kedvenc tanítványának, akitől sok szép tulajdonságot örökölt.

Nagy embert vesztettünk benne, pótolhatatlan szellemi kincsét! Különösen érezni fogjuk hiányát a jelen korszakban, mely oly nagyon fukarkodik nagy emberek kitermelésében.

Remélhető, hogy kiváló tudós fia, aki a boldogult nyomdokai-ban jár, folytatni fogja működését a nyitrai községben, ahol számos barátja és tisztelője van és ahol már majdnem két évtized óta általános megelégedésre sok szépet alkotott.

Pápa, Eperjes, Dunaszerdahely

„Rabbi Mose Arie Roth öröksége“ címen Goldstein Ezra balatonfüredi főrabbi a Dunaszerdahelyen megjelenő orthodox ujságban cikket írt, amelynek magyar vonatkozású részét közöljük.

Néhai Roth főrabbi két községben működött: Eperjesen és Pápán. Mindkét helyen azóta üresen áll a rabbiszék. Pápa már kétszer választott főrabbit, Eperjes pedig már négyszer, de azért nem intéződött el az ügy, mert az ellenzék mindig gondoskodott arról, hogy a megválasztottnak elmenjen a kedve az állás elfoglalásától. Ha ugyanezt a jelenséget látjuk mind a két, egymástól távol álló hitközségben, akkor érdemes kutatni az okát. Könnyen meg is találjuk, ha pillantást vetünk a két hitközségre.

Eperjest az orthodox zsidóság különféle árnyalatai lakják. Keleten van Zemplén, északon Galicia, nyugaton Szepesség, délen Abauj. Az alig pár évtizedes hitközséget stropkói, szanzi, késmárki, putnoki zsidók alkotják. Mindegyik hűsége-esen ragaszkodik ahhoz az elvhez: „sema beni müszár ovicho“

és az otthoni hagyományt szeretné folytatni. Természetes tehát, hogy nagy az összezördülés és torzsalkodás és hogy évek kellettek, míg a hitközségi állapotok konszolidálódtak és oly férfiut választottak meg, aki meg fog felelni minden irányzatnak. Ez a természetes hitközségi viszály

מחלקה שדוא לשם שמים

végre célt ért, amennyiben Schreiber Dávid főrabbi, a Chaszam Szojfer dédunokája személyében oly lelkipavezetőt választottak, aki egyesíti magában a chaszidikus és az askenaz rabbi összes erényeit és így alkalmas Eperjes oly mérvű felvirágoztatására, hogy a keleti Pozsony legyen belőle.

Nem olyan természetes a hitközségi viszály Pápán. Itt nem heterogén, hanem homogén orthodox elemek állanak egymással szemben. Nem neolog érzésűek küzdenek orthodoxokkal, hanem belső vallásosságtól telített askenázok és chaszidimok lett felvidéki askenázok harcolnak egymás ellen. Az askenázok többségben vannak

a chaszidim kitaróbbak és ezért ott a rabbiság ügyét nem lehet eldönteni még hosszú ideig.

A machlajko lesem somajim, a vallási érdekért vívott viszály áldásos is lehet. Amikor a paksi főrabbi, R. Sussmann Szojfer egyszer megkérdezte az akkori dunapataji sojchetot a hitközségbeli ujságok ügyében és ez azt mondta neki, hogy óriási viszály dul a mikve ügyében, az egyik párt forrásvízből (מעיי) akarja, a másik esővízből (מי גשמים), a főrabbi ég felé emelte kezeit s szívből mondta: „hála a Mindenható-nak, hogy még vannak zsidók, akik egy mikve miatt képesek hajbakapni“. De természetesen e téren a tulzás a Tóra tiszteletének sárbatiprását is vonhatja maga után. Példa erre Szerdahely. Amikor

cikkiró a legutóbb anyja meglátogatására Szerdahelyen volt és valakinek tréfásan egy merénet ígért, az illető azt felelte: „mit érek vele, hisz manapság minden hamisítva van, azt mondják, hogy

a főrabbinak mojre mereno-ja sem valódi“.

Ha ennyire jutott a hitközségi pártoskodás, ha ennyire sértik a Tóra képviselőit, ki vezesse azután a hitközségeket?

Mit tettünk és mit tegyünk a Sabosz érdekében?

Irta: Weisz Mór, a „Somre Sabosz“ egyesület ügyvezető elnöke

Több oldalról hozzánk intézett kérdésekre akarok cikkemben válaszolni. A kérdések java része így hangzik: „Mit tettünk eddig? — és mit szándékozunk a jövőben tenni?“

Erre legegyszerűbben így szeretnék válaszolni: **Szervekedtünk és tovább szervezedünk!**

Szervekedtünk még pedig oly irányban, mely minden szervezkedésnek a létalapja: **a vezetőséget jól megválasztani.** Mert hiába szép a gondolat és a terv, a nemes és szent cél, ha nincs néhány ambiciózus és agilis vezető, aki a szervezést céltudatosan, kitaróan és önfeláldozással vezeti. És ez ma az emberek elfoglaltsága és a gazdasági helyzet nehezítő súlya folytán százaszorosan nehéz.

És szervezedünk tovább, illetve igyekezzünk szombatoltartó hittestvéreinket, úgy a munkaadókat, mint az alkalmazottakat saját egyéni érdekükben és vallási célból tömöríteni. Mert éppen úgy mint a szombatoltartó kereskedő és iparos érdeke, hogy hittestvéreik náluk vásároljanak és megköny-nyítsék nekik azt a nagy küzdel-

met, mely a szombattartással jár, éppen oly fontos érdeke az alkalmazottaknak is, hogy minél több oly munkaalkalom álljon rendelkezésükre, ahol a szombatot becsületesen megtarthassák. Ezt pedig sem parancs-szóval, sem könyörgéssel elérni nem lehet. Erre csupán egyetlen mód van. És ezt már a multikori gyűlésen is hangsúlyoztam: szervezkedni és nevelni, úgy az egyént, mint a közösséget. Csak a szombattartás kérdésének állandó felszinen tartásával érhetjük el e célt.

A szervezkedés munkája tehát nevelő hatású. Az eredmény akkor lesz teljes, ha minden zsidótestvérünk felteszi a kérdést: mit tettem eddig a szombat, a zsidóság eme szemfényre, életereje szolgálatában és ha tagadó válasz esetén felébred benne a tevékenységre indító lelkiismereti furdalás.

De nem maradtunk meg csupán a szavakkal való propagandánál, hanem a **Somre Sabosz Almanachjának** kiadásával oly művet adunk az orthodox közönség kezébe, amilyen eddig orthodox körökben nem látott napvilágot.

Almanachunk tartalmazni fogja az összes szombattartó munkaadó nevét. **Hadd tudja meg a vásárló közönség, ki hoz áldozatot a szombat szentségeért s kit kell támogatni.**

A Somre Sabosz Almanachja tájékoztatni fog a magyar hitközségek életeről. Sikerült továbbra megnyerni a belföldi és külföldi orthodox tekintélyek irodalmi közreműködését. A nagyok fognak hozzánk szólni a zsidó vallás tanításával.

A szép tartalomhoz méltó forma meg fog felelni a legkényesebb izlésnek is.

Oly művészies kiállítású orthodox irányú munka még nem jelent meg Magyarországon, de külföldön sem igen, mint ez az Almanach, amellyel egyesületünk minden zsidó figyelmébe és szívébe akarja beírni a **Sabosz szent fontosságát!** Ilyen szellemben akar tovább dolgozni egész szívvel, egész lélekkel, minden tehetőséggel.

Szerezzünk előfizetőket
A „Zsidó Ujság“-nak

לזכר עולם יהי צדיק Groszberg Lipót ז"ל emlékezete

Megboldogult főszerkesztőnk az élők sorából való elköltözésének híre Jeruzsálemben, valamint az egész Szentföldön is — mindenütt, ahol a vallásos zsidóság érdekeiért harcoló férfiú hírnevét ismerték — mély gyászt váltott ki.

Az ottani »Kólel« egyik vezetőembere a következőket közli velünk: »R. Arjéh Groszberg halálának híre reánk lejutván és megdöbbentően hatott. Benünk, a távolban őket is érzékenyen érinti az orth. zsidóságot ért eme veszteség, mivel a megboldogult 3 évtizeden át szentföldi jótékonyági intézményeknek, a kólelnak, barátja és iszapolója volt. Az ő hírlapi tevékenysége folytán hozzánk befolyt összegek által sok könnyt száritott fel és ezért sokak áldása szállt feléje. Mi is kivesszük részünket a nemeslelkű férfiú elveszte föltötti gyászban. Utasítottuk a szent Tannal foglalkozó tagjainkat, hogy a megboldogult lelki üdvéért tanuljanak. Végül fogadják a hátramaradt család cionai vigaszukat.«

Fried Menyhért főrabbi (Balmazújváros) szivreható szavakkal ad kifejezést az egyetemes orthodox zsidóság gyászának és a Megboldogult hátramaradottjaira alkalmazza a régi héber mondást: »a közösség részvéte fél vigasztalás.«

Klein Mór (Ujpest) hosszabb nekrológot küldött be, amelyből a következő részleteket közöljük:

Engedjék meg, hogy Groszberg Lipót ז"ל iránti kegyeletemnek egy pár sorban kifejezést adjak most, amikor az égető gyászt a megemlékezés melancholiája váltja fel. Groszberg Lipót működése beletartozik a magyar orthodoxia történetének évkönyvébe. Epen ezért nem akarom az ő tevékenységét jellemezni, csak egyes apróságokat akarok felemlíteni, olyan csekélyégeket, amelyek alkal-

masak arra, hogy fogalmat adjanak a nagy veszteségről, amely a hazai orthodoxiát érte az ő elhunytával.

Örökké emlékezetes maradt előttem az a beszéde, amelyet a kicsinyekhez intézett a körzeti talmudtóra egy chanuka-ünnepélyén. Azt beszélte a kicsinyeknek, hogy bírják rá szüleiket a Tóra törvényeinek megtartására. És ha igaz, hogy a fővárosban a többség sokszor nem a Tóra utjain jár, akkor chanukka szelleme eredményezi majd, hogy רבים בד מעטים a többség meghódol a vallásos kisebbségnek.

Bizton merem állítani, hogy ha a Megboldogult a háboru alatt nem vetette volna fel a katonák rituális élemezésének kérdését és nem propagálta volna a szent ügyhöz méltó önfeláldozással s kitartással, akkor nem lett volna meg, akkor ezer és ezer hős testvérünk éhhalállal küzdve teljesítette volna kötelességét a háboruban. Csak ő készítette elő a dolgot, csak az ő propagandája érte meg az ügyet annyira, hogy rabbi-jaink utja egyengetve lett a hadügyminisztériumba. Ezt én nyugodtan mondhatom, mert én is buzgólkodtam a nagy micvo tekintetében szerény tehetségemhez képest.

A Megboldogult a jesivák ügyére állandóan rávilágított s odaállította mint a hazai orthodoxia legfőbb szellemi kérdését. Ha pedig azt látjuk, hogy a »Tomché Jesivosz« mennyi nehézséggel küzd, hogy sorsjegyeit milyen nehezen tudja eladni, akkor érezzük, hogy az ő fascináló s lelkesítő működése hiányzik.

Groszberg Lipót utolsó tette volt annak az organumnak megalapítása, amely a magyarul olvasó orthodox réteget megtanítja orthodoxul gondolkodni, az orthodoxia szempontjából megítélni, az értéktelen frázisok nivójáig leértékelni a choszid mesékkel felcíomázott, a sulchan aruchi sippal operáló neológiát, de emellett tisztelni az ortho-

doxiát nem veszélyeztető becsületes, őszinte haladó irányzatot.

Schmelzer Hermann ur (János-hama) azt írja: Személyesen ismertem a Megboldogultat, tudom, hogy egész életét áldozta a magyar orthodoxiáért és így fiának erkölcsi kötelessége: az Elhunyt szellemében tovább vezetni az általa alapított lapot. Mindannyian pedig tartozunk Groszberg Lipótnak, akinek zászlaja תורה הקדושה a Szent Tan volt, annyival, hogy a »Zsidó Ujság«-ot teljes erőnkkel támogassuk.

Móse Rabbénü

— לדרך שמות —

Mi lett volna, ha nincs profétánk Móse, Ha Móse szabad lelke nincs velünk? Egyiptom rabtartó szol: a'uncán Bús szolgamódra, gúzsba kötve árván Elsodródunk, lehu'lunk, elveszünk.

Mi lett volna, ha nincs profétánk Móse?

Mikor azt hittük, minden elveszett, Mi lett volna, ha nincs bibliánk nekünk!

Mi lett volna, ha nem harcol miértünk! Profétánk Móse, a Te szellemed!

Mi lett volna, Én I-tenem mi volna? Búsongó kérdés kél az ajkamon, Mint annyi ősiünk sötét éjszakákon — Móse Rabbénü! — Te lelket várom A Te lelked zenéjét hallgatom.

Emlékezzünk! A bús jelen kódében Eljönnek hozzám letűnt századok Letűnt századok lelke azt kiáltja: Mig lesz szívünknek tüze, fénye, lángja

Móse Rabbénü mindig élni fog.

Neumann Endre

ויכתיב אויף פורים!

מנחת החשוווש איבערזעצט אויף ריים (נראמס) אין יידיש דייטשער שפראכע געדרוקט זעהר אינשערעססאנט. פריי אין גולדען (12 500 ק) בעטראג אים פארדיינין אויף אדרעסע: Weisz Izrael, Miskolc, Szentpéterikapu 10. וואו עווענטועלל אויך אנדערע פורים-זשעיעל צו בעקאממען זעהר.

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon!

Posztó-, divatszövet, szabókellék árúháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri- és női-szövetekben — Billiard és játékasztal-posztó

Seidner Lipót áruházában, Budapest, Kertész-u 43. Telefon: 134-74.

A Zsidó Ujság előfizetőinek 5 százalék kedvezmény!

Emberkinzó állatvédők

A müncheni állatvédelmi egyesületek legutóbb tartott közgyűlésén a vita legfőbb anyagát a sechito-kérdés szolgáltatta. Különös álláspontot foglalt el az elnöklő dr. Scheibenpflug. Ő tiltakozik az ellen, mintha antiszemita volna, amikor az állat előzetes elkábításának csinál propagandát, mert nem tesznek jó szolgálatot a zsidóságnak, akik a rituális metszést védik, mert a mai kulturérzékkel nem egyeztethető össze egy kénytelen levágási mód.

A feleletet e furesa állásfoglalásra megadta dr. Strausz ügyvéd. Kijelentette, hogy nagyon rosszul cselekedett az állatvédelmi egyesület, amikor akciót kezdett a rituális metszés ellen. A zsidó közönség tiltakozik ellene, mintha állatkinzók szövetsége volna. Nincs olyan vallás, mely híveinek az állatvédelmet oly erkölcsi kötelességévé tette volna, mint a zsidóság. A metszés elleni küzdelem kétségkívül antiszemita forrásból táplálkozik. Vajjon a metszés állatkinzás-e, vagy sem, ez még egyáltalában nincs eldöntve. Van szakvéleménygyűjtemény, amelynek értelmében szakértők százai kijelentették, hogy a rituális levágás humánus ölési mód és egyáltalában nem kinzás. Többek között a kopenhágai egyetemi fiziológiai intézet igazgatója kifogástalannak találja a rituális vágást. Az állatvédő egyesületnek nem kellett volna tehát határozottan oly állásfoglalást nyilvánítani, amely nyilván antiszemita tendenciájú. Hisz egészen bizonyos, hogy ezt az állásfoglalást az a törekvés fűti, hogy a zsidó közönséget alacsonyabb erkölcsi nivón állónak tüntessék fel. Ha a zsidó körökben vallásos meggyőződésből és évezredek hagyományból a metszéshez ragaszkodnak, azt nem teszik azért, mintha közömbös volna előtte, vajjon az állat kinokat szenved-e, vagy sem. Meg vagyunk győződve róla, hogy a sechito mint régi vallási tényke-

dés a régi ölési módoknak fellettel állt és a mostani levágatási módokkal egyenrangú.

A referens ezután beszámolt az állatvédő egyesület által folytatott sachtó-ellenes akcióról. Megemlékezett arról, hogy már 1910-ben fogadott el egy állatorvosi egyesület egy határozatot, hogy a birodalmi gyűléshez fordul a sachtó megtiltása érdekében. Az állatvédelmi egyesület egész erővel fog küzdeni a kötelező elkábítás rendszere érdekében.

Amint e tárgyalásból látjuk, az

Együtt a jótékonyág terén

— Sátoraljai helyi tudósítónktól —

A felekezeti békeesség impozáns jelét adta Sátoraljai helyi Frigyes főherceg leánya, Albrecht főherceg nővére, ő fensége báró Waldbott Frigyesné, a Stefánia szövetség elnöknője, aki a Stefánia szövetséggel és a sátoraljai helyi izraelita nőegylettel együtt gyönyörűen sikerült jótékonyági estélyt rendeztek. Valóságos kiddyus hasém volt.

Az estélyen megjelentek a főhercegnő élén a vármegye előkelőségei: főispán, alispán, a zempléni megyei arisztokrácia, a Séchenyiek, Sennyeyek Károlyak, Kossuthok, Waldbottok stb. Felolvasást tartott dr. Székely Albert a vallások eredetéről, a nemesebb értelemben vett hit- és emberzeretetről. A felolvasás tomboló lelkesedést és valláskü-

llatvédelmi egyesületeket teljesen megfertőzte a zsidógyűlölet, mert különben érthetetlen volna, hogy amikor a levegő telve van megkinzott emberek sóhajával, amikor millió haláladozó fájdalma nincsen gyógyulás, akkor csak az fáj nekik, hogy a vágóhídon az ökor hogyan szenved ki, s mivel szereti jobban életét befejezni: kábítószert utján, vagy chalef által. Milyen jó volna, ha az állatvédelmi egyesület vezeterei olyan gyengédek volnának az élni akaró zsidók iránt, mint a vágóhídra vitt barom halálneve tekintetében.

lőmbég nélkül közmelegedést keltett. Zsidók és keresztények egyformán működtek közre. Így legényci Pintér Jolán, Gortvay Tibor, Nyomárkay István, Rózsa Lily és Kató, Benedek Erzsébet, Várady Sári és dr. Zinner Ferencné Székely Szilárdka. Az est sikerének fényét emelték Guttmann Mórné, a nőegylet elnöke és Szegő Sándorné, valamint Róth Sámuelné főrabbi neje alelnökök.

A főhercegnő Róth Sámuel főrabbi látogatását fogadta és örömeinek és reményének adott kifejezést, hogy a jövőben is az összes felekezetek közre fognak működni, hogy egymás iránti tisztelet és szeretetben ápolják az egyetértést, békeességet és jótékonyt.

A Gizella Gőzmalom Részvénytársaság

Sürgöncim ;
Gizellamalom

BUDAPEST, IX,
Soroksári-ut 16.

Telefon :
József 39-47.

A Magyarországi Aut. Orth. Izr. Hitelekezet Központi Irodája rituális előírásai szerint a hazai orth. hitközségek részére
főtisztelendő Siiberstein Józsuá váci főrabbi ur felügyelete mellett
husvéti 0-ás buzalisztet
" 65%o egységes buzalisztet öröl.
Részletes árajánlattal és szállítási feltételekkel felhívásra az Igazgatóság szívesen szolgál.

Kitérés és felsőházi zsidó képviselet

A zsidó felekezeti felsőházi képviseletének kérdése szőnyegre került 1885-ben, amikor a főrendiház reformját tárgyalták Tisza Kálmán miniszterelnöksége alatt. A főrendiház elvetette a javaslatnak azt a részét, hogy az izraelita hitfelekezet is képviselve legyen az öregek tanácsában. Tisza Kálmán nem nagyon bánta a zsidókat, mert ennek fejében az erős ellenzék átengedte a többi paragrafust. Amde a zsidókat mégsem szerette volna magára haragítani s azért megígérte nekik, hogy a kinevezendő tagok közt majd gondoskodik a művészi felekezetnek illő képviseléséről.

S ugy is lett. A kinevezett tagok közé két zsidó került be: egy bankvezér és Hirschler Ignác orvos. Hirschler azonban rövidesen meghalt s így a helye megüresedett. De akkor már Wekerle volt a miniszterelnök.

Wekerle egy napon így szólt az államtitkársághoz:

— Jövő héten kezdődnek a delegációk Bécsben s négy öt héttel rá terjesszük be az egyházpolitikai javaslatokat. Ugyanakkor be akarom tölteni a főrendiházi helyeket. Egy zsidóra is van szükségem s már fel is hívták figyelmemet X. tanárra. De mivel nem ismerem, szerezz be róla pontos információkat, még mielőtt Bécsbe utaznám...

Néhány nap múlva az államtitkár beszámolt az X. professzorról szerzett információkkal. Wekerle ennyit szólt erre:

Éppen megfelel nekem. Menj el hozzá s közöld vele, hogy főrend lesz. Ha majd visszatérek

Bécsből, magamhoz fogom kéretni, de addig is készítse elő életrajzát...

X. tanár mikor megtudta, mi csoda kitüntetés vár rá, nem tudott hova lenni a boldogságtól, nyomban neki látott a curriculum vitae megírásához, de a «vallása» rovat kitöltésénél egyszerre megállt s töprengeni kezdett. A tanácskozásba bele vonta a feleségét és úgy találták mind a ketten, hogy kinevezési fölterjesztése meg fogja járni a kabinetirotát is, ahol bizonyára feltűnőnek találnák felekezeti hovatartozását. Még ott nyomban elhatározták, hogy mind a ketten áttérnek a keresztény vallásra.

X. professzor rég utána volt már a kikeresztelkedésnek, amikor megkapta az üzenetet, hogy a miniszterelnök várja az életrajzi adatokkal együtt. X. tanár boldog izgalomban rohant föl a

várba, mélyen meghajolt öccselenciája előtt, aki átvette a curriculum vitae-et. De ahogy belepillantott, egyszerre magasra kapta fel a szemöldökét:

— Milyen vallású ön?

— Római katolikus vagyok, kegyelmes uram!

Wekerle visszaadta a kéziratot, miközben mosolygott egy kicsit úgy szájhégyről:

— Sajnos, nekem zsidó kell...

Nemsokára rá kinevezték báró Kornfeldet, majd Lévai Henriket, Ormódy Vilmost főrendiházi tagnak, nem keresztelkedtek ki, mint a professor, akiről szó volt a fentebbiekben. Ezt a lehetőséget gyermekeikre bízták, akik életük is e lehetőséggel. A mostani viszonyok mellett természetesen kikeresztelkedésre hajlandó zsidó főrend nem lehet. Legfeljebb kormányfőtanácsos. Erre mindenesetre jó az az intézkedés, hogy a zsidóságot a felsőházban csak rabbi képviselheti.

A porosz belügyminiszter megbuktatott egy zsidó hitközségi vezetőembert

A berlini hitközség december 16-án tárgyalta a jótékonyági költségvetést. Berlinben ugyanis a hitközségi büdzsé tárgyalása több napot vesz igénybe. A vita egész csendben, nyugateurópai fegyelmezéssel indult meg, dacára annak, hogy állandó farkasszemet néznek egymással a neolog liberálisok és a többi egyesült párt, a melyek között legerősebb a cionista velleitáru Volkspartei. Az utóbbinak nevében dr. Klee ügyvéd egész szakszerűen kezdte bíráltni a költségvetést. Majd ráért arra, hogy a választásokon

az ő pártjuk győzött, de a liberálisok nem akarják átengedni a régi pozíciójukat s megpeticionáltak a választást. A petíció a porosz belügyminiszteriumban van, és akkor a liberálisok egyik vezére és hitközségi vezető embere, dr. Sonnenfeld jogügyi tanácsos, levelet irt a belügyminiszternek, amelyben figyelmét felhívja arra, hogy miniszteriumának egyik magasrangú tisztviselője, dr. Badt cionista, ne kérje tehát ki véleményét e kérdésben.

Dr. Sonnenfeld tovább ment. Levelet irt a porosz külügyminisz-

Zsidó szejmképviselők és román pogromok

A lengyel zsidóság helyzete tudvaleg rendkívül kritikus. A gazdasági nehézségek az egész ország lakosságát, de különösen a zsidóság széles rétegeit sújtják.

Három irányban igyekeznek az elviselhetetlen nyomorúság ellen küzdeni: 1. kivándorlás, 2. a kiskereskedőknek az ipar felé terelése, 3. földművelésre való szoktatás útján.

Az utóbbi cél elérésére nagy akció indult meg. Az illetékesek panaszkodnak, hogy a földművelésügyi miniszterium rossz akarral nézi az ezirányú mozgalmat. Előfordult, hogy zsidó földbirtokosok földjeiknek egy részét zsidó telepeseknek akarták átadni. A kormány nem engedte, hanem a földreform jogcíme alatt a földterületet elvette és lengyel mezőgazdasági munkásoknak adta át. A földművelésügyi miniszter, Witold Staniszevicz ezzel szemben ártatlan képpel azt mondja, hogy a mezőgazdasági munkások kis százalékát tekintve, a zsidók arányszáma a földosztásban való részesedés tekintetében igen minimális lehet.

Ilyen viszonyok mellett a zsidóknak a városokból a falvakba való költözködése teljesen lehetetlen. Pedig a legrosszabb baj, állapította meg dr. Jakab Lestschinsky, a nagy zsidó kivándorlási társaság (HIAS-EMIG) egyik vezető embere, hogy a zsidó népesség a városokban túlsűrű. A városokban nincs existenciájuk, a földművelésre nem adhatják magukat, a külföldi piac is elveszett, a szegény belföldi piac pedig nem képes lételetőséget adni. Csak a kivándorlás

és a produktív foglalkozások felé való terelés karöltött működése képes valamilyen enyhülést hozni. De természetesen ehhez első sorban kedvező politikai atmoszféra kell.

Igy magyarázható az, hogy a lengyel zsidóság a maga nyomorúság mellett is ráér «nagy politikát» csinálni. Szokatlan heveséggel keltek a gazdaságilag megkínzott lengyel zsidók az üldözött román zsidók védelmére. Megkezdte Wischlicky, aki visszaküldte román kütünetetét s ezt a lépését a román királyhoz irt levelében ártatlan testvérei üldözésével okolta meg.

A lengyel szejm zsidó klubja pedig a népszövetség, az interparlamentáris unió, az emberi jogok ligája elnökségéhez a következő táviratot küldötte: »A lengyel köztársaság parlamentjének zsidó klubja, amely 31 képviselőt és 12 szenátort számít tagjai közzé, a leghatározottabban tiltakozik a Romániában előfordult pogromok ellen és kéri a népszövetséget, mint illetékes tényezőt, hogy vegye oltalmába az üldözéseknek kitétt zsidó kisebbséget. Hadd értesse meg a romániai kormány, hogy oly nép számára, amelynek tanárai és diákjai pogromot okoznak, nincs hely a kulturnemzetek családjában«.

A lengyel zsidóság érzi, hogy a népszövetség meg rösödésével várható az általános politikai feszültség enyhítése és azért a romániai zsidók érdekében emelt szava megható figyelmet érdemel.

ארטה כשר
Vénus ételszir
 Snyder's győrszigeti orth. főrabbi ur hechserevel ellátva
Vénus ételolaj
 kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmiszer-ülzetben kapható
 Gyártja:
OLAJMŰVEK R. T.
Kohn Adolf és Társa
 Győr—Budapest
 Báthory ucca 5. Tel.: T. 8—22.
 Képviselet:
Sussmann Lipót és Társa
 Telefon: „Ujpest“ 161

Értesítjük vidéki vevőinket, hogy **virslit és kolbászáru**

gyártmányaink oly tartósan készülnek, hogy dacára a rendkívül enyhe ősz időjárásnak, garantáljuk, hogy azok a legfrissebb állapotban érkeznek meg. Saját érdekében kérje a legujabban megjelent árjegyzékünket.

Libaszalami különlegességünkre különösen felhívjuk b. figyelmét.

Tisztelettel
REBENWURZL
 orth. כשר szalámi- és füstölt húsgyár
 Budapest, VI., Laudon ucca 3. sz.

FIGYELEM!

Uj, szigoruan kóser étterem nyilt meg.

A nagyérdemű fogyasztóközönség b. figyelmébe ajánljuk ujonnan megnyilt, modernül és fényesen berendezett, szigoruan orth. kóser éttermünket (VI., Vasvári Pál-u. 8.), hol mérsékelt árak mellett kitünően étkezhet és figyelmesen kiszolgálják Reggeli és oszonna kávé. Házon kívül is. Előfizetők eiónyben részesülnek. Menü 24,000, Kis menü 18,000

Stern Sógorok
 VI., Vasvári Pál-u. 8.
 Telefon: L. 921—38.

SIRKÖVEK

A leg-
 ocsóbb
 árban
 kaphatók!

מבנות

ADLER J. sirköraktárában
 Budapest, VII., Károly-körút 7.
 Szombaton és ünnepe-
 napon zárva.

A hitközségi tisztviselők nyugdíja

A véleményszabadság kedvéért változatlanul leadjuk a következő közleményt, amelynek az orthodoxia szempontjából nem helytálló egyes részleteire a hozzáértők remélhetőleg megadják a választ.

Szerk.

A «Zsidó Ujság» dec. 3-iki számában Mannheim Izsák pásztoi hitoktató ur nyílt levelet intézett az orth. hitk. tisztviselők nyugdíjbizottságának elnökéhez, Weisz Gáspár urhoz és ebben a levélben egyesületünkről, mint a nem orthodox hitközségi tisztviselők szervezkedéséről emlékszik meg.

Nem akarok a nyílt levél írójával vitába bocsátkozni és Weisz Gáspár ur helyett sem felelni, de kötelességemnek tartom a Zsidó Ujság olvasóit ebben a kérdésben tájékoztatni.

Az izr. hitközségi tisztviselők és alkalmazottak országos egyesülete sem neolog, sem orthodox, hanem tisztán és kizárólag gazdasági szervezkedés, amelynek egyedüli célja a tagok szolgálati ügyeinek rendezése és itt is elsősorban egy országos nyugdíjgyűlés megalakítása. Ennek a kérdésnek megoldása egyformán érdeke az orthodox és neológ hitközségi alkalmazottaknak és ha valahol, ugye kérdésben könnyű megtalálni azt a közös platformot, amelyen orthodox és neológ hitközségi alkalmazottak nehézség nélkül találkozhatnak és együtt működhetnek.

Mint az országos egyesület elnöke, ezt én is így gondoltam és székfoglaló beszédemben rá is mutattam erre, amikor az orszá-

gos irodák szerepét megjelöltem, mondván, hogy e kérdésben a hitközségekre az országos irodák útján kívánunk majd befolyást gyakoroltatni.

A nyílt levél íróját és ez uton a Zsidó Ujság t. olvasóit fel kell azonban világosítanunk, hogy eddig még sem neológ, sem az orthodox irodát meg nem kerestük, mert a nyugdíjgyűlés megalakítása még csak ezután fog megtörténni és pedig annál biztosabb alapon, minél több tag jelentkezik egy orthodox, mint neolog részről.

Eddig 310 tagja van egyesületünknek mindkét árnyalathból, de reméljük, hogy a legrövidebb idő alatt 500 tagunk lesz és akkor meg tudjuk oldani a nyugdíjkérdést komoly számítási alapon, közmegnyugvásra.

Igaza van a nyílt levél írójának, amikor azt mondja, hogy a nyugdíjgyűlés oly fájó sebe az orthodox hitközségi tisztviselőknek, mint a neológ alkalmazottaknak. Ez azonban azt involválja, hogy e kérdésben egyesüljünk és a fájó sebet közösen gyógyítsuk.

E helyett a nyílt levél írója akaratlanul talán, de mégis megbántja a neológ hitközségi alkalmazottak vallásos érzését és az orthodox tisztviselőket is megsérti, azt állítván, hogy a neolog alkalmazottak nincsenek erkölcsileg kényszerítve gyermekeik nevelésével a sabbosz megtartására és így könnyebben és anyagilag kedvezőbben bírják elhelyezni őket, hogy a gyermekek jó pozícióba való elhelyezkedése esetleg pótolhatja a szülők nyugdíját, ami orthodox

tisztviselőknél nincs így.

Sem védeni, sem támadni nem akarunk senkit, csak rámutatunk arra, hogy az ilyen kiszólás nagyon rosszul esik azoknak a neológ alkalmazottaknak, akik a sabbosz megtartásában nevelik gyermekeiket. Ezek miatt sem volna szabad ilyen fegyvert használni. De sértő az orthodoxokra is, mert úgy állítja be őket, mint akik erkölcsi kényszerből tartatják csak meg gyermekeikkel a sabboszt.

A példabeszédekből idézzük a nyílt levél írójának: »Gyengéd felelet elhárítja a haragot, de megbántó beszéd indulatot gerjeszt.

Dr. Waller Antal

az izr. hitk. tiszt. orsz. szövetségének elnöke.

PANETH-féle orth. פנעט SZALÁMIGYÁR Debrecen

Ajánlja elismerten legjobb **kővér liba szalámi különlegességeit**, úgyszintén szalámi, virsli és füstölthús-gyártmányait

a legolcsóbb napi árak mellett. Szétküldés postán naponként kétszer.

Cím: Paneth Szalámigyár Debrecen.
Telefon: 7-22.

Felhívjuk

a szombatot megtartó hittestvérek figyelmét Budapest egyetlen olyan **szállító cégére**, mely szintén megtartja a szombatot. — Foglalkozom bel- és külföldi szállítmányozás és vámkezelési ügyletekkel. Megbízható cégeknek vámhítt nyújtok. — Butorszállítás saját új butorkocsijaimmal. — Áraim olcsóbbak, mint a szombatot nem tartó cégeké!

Hittestvéreink támogatását kérjük:

Schwarz és Salgó
szállító cég

Cégtulajdonos: **Salgó Jakab**,
Budapest, Dohány uca 10.
Telefon: J. 123-42.

Retorta és Boga

F A S Z É N

WEISZ és VIDOR

Budapest-Józsefvárosi pályaudvar

Köszén

Telefon: J: 11-31, J. 72-79. és J. 114-27. — Kőbányai-út 8. szám. (Ganz gyárral szemben.)

Tűzifa

H I R E K

NAPTÁR

שבת פ' שמות כ' סבת

שבת kezdete (Bpest): 3 óra 45 p.

שבת kimenetele „ 4 „ 30 p.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS:

Tisztelettel kérjük azon t. előfizetőinket, akiknek előfizetése január hó 1-én lejárt és akiknek előfizetése már előbb lejárt, hogy a multlaphoz csatolt postabefizetési lap után az előfizetés megújításáról gondoskodni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 240.000 K

Fél évre 120.000 K

Negyed évre 60.000 K

„ZSIDÓ UJSÁG“
kiadóhivatala.

— A BUDAPESTI ORTH. HITKÖZSÉG választmányi ülése, megbold. Ehrenfeld Sámuel halála által megüresedett pénztárnoki tisztséget a vasárnap megejtelt választás eredményeként Bárkány Ármin hitk. választmányi taggal töltötte be.

— EGY ZSIDÓ FILANTROP 70 ÉVES JUBILEUMA. Az amerikai zsidó jótékonyág akcióinak élén a háboru óta Louis Marshall áll. A jeles férfiú 70 éves születésnapját ülte mult héten, a mely alkalmából az összes nagy jótékonyági egyesületek képviselői üdvözölték. Az üdvözlők között Einstein, a világhírű fizikus neve is található. Marshall a zsidók egyenjogúságának lelkes harcosa. Nagy feltűnést keltett pár hónappal ezelőtt a török zsidóság képviselői ellen tett éles nyilatkozata. A török zsidóság képviselői a Kemal pasa által megindított török nacionalista terror következtében tanácsosnak tartották, hogy hivatalosan lemondjanak a nekik a békeszerződés értelmé-

ben járó politikai kisebbségi jogokról és teljesen alávéssék magukat az eltörökösödésnek. Ezt a lépést, a jogokról való lemondást, Marshall gyávaságnak bélyegezte.

— ESKÜVŐ ÉS CHÜPE-AVATÁS. Kecskemétről jelenti tudósítónk: Tévész 9-én avatta fel az itteni orth. hitközség — a Kecskeméti család, Bunzlau Vilmos és Steinherz Adolf áldozatkészségéből — művészies kivitelben készített új chüpejét. Az első mátkapár: Ganz Salamon (Kiskőrös) és Berkovits Cilli (a helybeni sámesz leánya) volt, Sussmann pesti orthodox rabbi, aki egyszersmind hitközségünk szellemi vezetője is, eskette az új párt. A lakodalmi vacsorán elsőnek Singer Mór hitk. jegyző szólalt fel. Eecsetelte a hitközség, valamint egyes tagjainak áldozatkészségét és különösen kiemelte Grünfeld Gyulát, aki „legnemesebb gemilusz chesedet gyakorolta. Glück Vilmos hitoktató magasröptű beszéde után a lakoma emelkedett hangulatban késő éjszaka ért véget.

— FEJEDELMI ADOMÁNY EGY SZEMINÁRIUMNAK. A New-Yorkban elhunyt Louis Brosch egy-millió dollárt hagyott a new-jorki zsidó theologiai rabbiképző céljaira. E rabbiképző a cincinnati túlzó reform szeminárium mellett a mérsékelt reform alapján áll.

„CLARUS“

בשר mosószappan בשר

ELSŐRANGU MINŐSÉG!

CLARUS-Szappanművek
(Lajta és Társai - Schmalhausen L.)
Budapest VII, Gizella-út 53-55.

Városi lerakat:

PAPPER DEZSŐ, Bpest, Dob-u. 19.
Vidékre utánevteles szétküldés.

— Rabbiválasztás. A pomázi orthodox izr. hitközség megválasztotta egyhangu lelkesedés mellett Grosz J. József, a budapesti orth. hitközség budai részének rabbiját, aki már azelőtt is végezte Pomázon a rabbi funkciókat.

— A PAPA A PALESZTINAI BÉKÉERT. Monsignore Robinson, a Vatikán palesztinai követe Rómából Palesztinába való elutazása előtt fogadott egy ujságíró, akinek elmondta, hogy a pápa utasításokat adott neki palesztinai működésére vonatkozólag. A pápa kijelentette, hogy a katolikus egyház érdekei nincsenek veszélyeztetve Palesztinában és így a Vatikán képviselőjének arra kell törekedni, hogy ott a népesség között minden surlódás megszűnjön s beálljon a lelkek kiengesztelődése.

— A NYIREGYZHÁZI ORTHODOXIA KÖRÉBŐL. A nyiregyházi orth. izr. hitközség megüresedett elnöki tisztségre f. hó 19. vasárnap, nagy lelkesedéssel megválasztotta Schwartz Ede a Chewra Kadiša érdemudis elnökét, aki egyszer már viselte e tisztséget — közmegelegedésre — 21 éven át. A hitközség ma is igen nehéz problémák megoldása előtt áll; nagy áldozatokkal felépített monumentális temploma belső és külső befejezésre vár. A 35 év óta vajudó főrabbiállítás betöltése immár a megvalósulás stádiumába jutván, a féltett belbéke megővése érdekében is nagyon kívánatos és szerencsésnek mondható az elnökválasztás, mert benne egy kipróbált agilis és igazságszerető elnököt nyert a hitközség.

— ZSIDÓ MUNKÁSOK FOG-LALKOZTATÁSA. Londoni jelentések szerint elfogadták harmadik olvasásban a palesztinai kölcsönről szóló javaslatot. A Labour-Parti (munkáspárt) azt indítványozta, hogy az e pénzen végzett közmunkáknál a zsidó munkásokat a legnagyobb mértékben foglalkoztassák. A gyarmatügyi miniszter, Mr. Amery elfogadta ezt az indítványt.

Hajszálakat

hölgyek arcáról, karjáról
végleg kiirtja felelősséggel

Pollák Sarolta

Budapest, Andrássy-ut 38.

„Miracle“

hajlávoltító,
szer szétkül-
dése utasítás-
sal.

Összes szépséghibák kezelése. (Arcápolás olcsó bérletrendszerrel). Szemölcsirtás. Fagykezelések. Kérje legújabb prospektusom.

— RABBIVÁLASZTÁS. Izbugya-Radványból (Szlovénzkó) meghívás érkezett Sátoraljaúj helyre Meisels Henrik-hez, Meisels Dávid, a szefard hitközség tudós és hírneves főrabbi fiához, hogy az elmúlt szombat szónoklatot tartson az ottani körzeti templomban, melyhez vagy 8 község tartozik. Meisels Henrik az ifju talmudtudós-nemzedék máris egyik jelese, a meghívásnak eleget tett és úgy a cherifesz, mint a magidesz szónoklata általános tetszést aratott, úgy hogy nagy lelkesedéssel rögtön egyhangulag körzeti főrabbiává választották. Ugy a fiatal rabbihoz, mint közszeretettben álló édes apjához minden oldalról sok üdvözlés érkezett.

— 650 EZER K. A TOMCHÉ JESIVOSZ JAVÁRA. Ennyit jövedelmezett a Berkovits Lajosné vezetése alatt működő nádudvari izr. jótékony nőegylet által rendezett tea-délután. A Tomché Jesivosz megérdemlik, hogy a jószívű zsidónők buzgólkodjanak érdekében. Hisz a zsidóság jövődjének, lamdon-nemzedékének megmentéséről vans szó.

— RABBI MINT MINISZTERELNÖK-JELÖLT. Prágából jövő jelentés szerint a lettlandi elnök megbízta a demokratikus kisebbségi blokk elnökét, dr. Nurok rabbit, kabinetalakítással. A megbízott rabbi tagja a cionista világszervezet intézőbizottságának. Dr. Nuroknak sikerült balpárti többséget szerezni, amely a kormányt átveszi, de ő maga nem akar miniszterelnök lenni. Az összes lapok dícsérettel emlékeznek meg önzetlen fáradtságáról, csak az egyik antiszemita újság (Pirmidena) azt írja, hogy a rabbi zsidóországot akar csinálni Lettlandból.

— PARTALAKULÁS SZLOVENSZKÓBAN. Szlovénzkói lapok jelentése szerint alakulóban van egy »Svaz slovenski zsidov« (szlovák zsidók egyesülete) című egyesület. A szlovák lapok ez alkalommal kikelnek ezt a szövetséget ellenző cionistákat és azt írják róluk, hogy a magyar irredenta szolgálatában állnak.

— A MARANNOSZOK FŐRABBÍJA. Schwarcz Sámuel mérnök Portugáliában felfedezte a titkos zsidók, marannoszok hitközségét. E zsidók annyira el voltak vágyva a világ zsidóságától, hogy még most sem mertek színt vallani. Nevezett mérnök buzdítására elhatározták, hogy visszatérnek ősi hitközhöz, amelynek az üldözés nyomása alatt évszázadokkal ezelőtt színt hátra fordítottak. Schwarcz most Lodzban volt és rábírta a volt lodzi rabbi fiát, dr. Schalom Treistmamt, hogy fogadja el a marannoszi hitközség főrabbiágát.

— PERLIK A MUNKÁCSI FŐRABBÍT. Dr. Elek Adolf munkácsi ügyvéd huszonöt ezer cseh korona erejéig pert indított Spira Lázár munkácsi főrabbi ellen. Dr. Elek munkácsi rabbi hitközségi pártjának ügyésze volt. Mint olyan rendkívül sokat fáradozott a belzi-párt megbuktatásán, amikor aztán sikerült nyeregbe jutniok, nem volt ki fizesse az ügyvéd fáradozásait. Minthogy a direktívákat és megbízásokat Spira főrabbi adta, az ügyvéd vele szemben érvényesítési keresetét. A per kimenetele iránt nagy az érdeklődés.

Szenzációs találmány

a hajfestés terén, az a legújabb és a használatban elsőrangban bevált szer, mellyel a Zelmanovits drogeria tulajdonosa lepte meg a közönséget. A cégnek lapunkban közzétett hirdetésére ezuton hívjuk fel a közönség figyelmét.

Henna hajfestés elrontott hajakat rendbehoz, művészi hajmunkák.

KRÁNITZ hölgyfodrász IV, Párisi-u. 5., a főpostával szemben.

Nincs többé ősz haj! Zelmanovits hajfestő teljesen befesti az ősz hajszálakat. Teljesen ártalmatlan! Természetes színt kap a haj! — Ára 30.000 K.

Zelmanovits József drogeriája Budapest, Wesselényi-utca 36.

— A SOCHTIM NYUGDII-ÜGYE. E kérdéstről, amelyet a mai gazdasági nyomoruság felszínre vetett, T. M. ur hosszú levelet irt nekünk, amelyben arra szólítja fel a »Zsidó Ujság«-ot, hogy vegye kezébe az ügyet és a »Tomché Jesivosz« mintájára propagálja egy »Tomché Mismesz hakojudes« egyesület létesítését. A levélben foglaltakat mentőnek tartjuk arra, hogy a Colog megvalósításához hozzá kellene fogni. A kezdeményező lépéseket a nagyobb hitközségek jól, vagy legalább túlnyomórészt tisztviselőinek kellene megteremteniök. A »Zsidó Ujság« rendelkezésére áll minden ide tartozó törekvésnek.

— A REMÉNY zsidó ifjusági folyóirat legújabb száma szép tartalommal és gyönyörű képekkel jelent meg. A Reménynek minden zsidó házban meg kell lennie. A Remény díja egész évre 30.000 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Magyar ucca 3. Mutatványszám aijalan.

ORTHODOX

27 éves nyugdíjkepes, vidéki köztisztviselő **nősü**ne 120—150 millióval. Cserenázasság létre jöhet. Teljes című leveleket. Discretió biztosítva. „Árden információk kibír” jeligére lezeleket a kiadóba.

BARBOL

a késnélküli borotválópor javított összetételben kizárólag a készítőnél kapható:

GERŐ és TÁRSA
Király ucca 24. sz.

1/2 kgr. 7.500 korona. —
Viszonteladónak nagy-
: : bani árengedmény. : :

Az elfelejtett történet

— A cfaszidusz világából —

(Folytatás az előző számból.)

A gazdag férfiú szeretettel fogadta, reszkető érzéssel szólott hozzá: »kérlek, ülj ide mellém és mondd el nekem a történetet, ami ebben az órában eszedbe jutott a szent Baal Sem-ről.«

Rabbi Simeon a következőképpen kezdett beszélni:

Abban az időben történt, amikor a keresztények az ő husvétjukat ünneplik. A Baal Sem az egész szombatot szomorodva töltötte. Ide-oda járt házában, mintha az ő lelke elhagyta őt és valahová elment volna a mennyei szférákba a Gonosz ellen küzdeni. Szombat kimenetelekor elrendelte, hogy készítsék elő a kocsi és fogjanak be. Hozzá tartozói és hívei, akikre mély hatással volt a Mester titkolódzása és mélabus lelkülete, fellelegzettek, mert tudták, hogy egy ilyen szombat utáni utazáson távozik tőle minden szomorúság és lehangoltság. Három hívének engedte meg, hogy elkísérje az uton és én is azok között voltam! Egész éjjel utaztunk — és amint rendesen történni szokott — egyikünk sem tudta, hogy hová megyünk. Mire a hajnal kipirkadt, nagy városba érkezünk. A lovak meglátták lépteiket és hirtelen, mint valami titkos kéz által megfőkezve, megálltak egy sötét kinézésű ház előtt, melynek kapuja be volt zárva, az ablakok elrekeszelve és az egész ucca kihalt és barátságtalan. Baal Sem hozzám fordult: »szállj le és kopogj!«

Igen soká kellett kopognom, míg kinyílt egy kis ajtó és kinézett egy öregasszony, dult pillantását szomoruan és felkiáltott: »Mi hozott ma ide benneket, hisz a halálnak néztek elébe!« En azt hittem, hogy eszelős, úgy is néztem rá, de ő magához intett bennünket és mondta: »Tudjátok meg, hogy néhány év óta olyan püspökünk van, aki büszke, kérlelhetetlen és gyűlöli nagyon a zsidókat. Ő rendelte el, hogy minden zsidót, aki a husvét előtti napon meg mer jenni az uccán, fogjanak el és kinezzenek, hogy a mostani zsidókon álljanak bosszút az ő Messiásuk halála miatt. Ezért nem megyünk ki házainkból és ők fogják kisorsolni, hogy kit akarnak közülünk megkínozni, de nektek nem fognak megkegyelmezni, mert idegenek vagytok. Siessetek, meneküljétek gyorsan a szomszéd városba és azután jöjjetek vissza!«

Amikor ezt hallottuk, félelem fogott el bennünket, de a Baal Sem nem törődött velünk, beterelte kocsiját és nyugodtan kérte, hogy lássák el a lovakat. Azután bement a házba, mi követtük őt. Elértünk a terembe, hol az egész család össze volt gyűlekezve, leeresztett függönyök mellett. Odament, kitérte az ablakot és friss hajnali levegő töltötte meg a termet. Kilátás nyílt a nagy térre, hol a templom állott és látni lehetett egy nagy beépített szószeket is, az ünneplő tömeg nyugsgőt-mozgott, kiállott, de egyszerre csend lett; pompás menetben, ezüst baldachin alatt megjelent a püspök és felsietett a szószékre és ott csendes imába merült. Ugy látszott, mintha a prédikációra készülne. Mi mindezt láttuk és Baal Sem a hangtalan csendet azzal szakította meg: »menj Reb Simeon és mondd meg a püspöknek a következőket: Izrael, Eliezer fia itt van és hivat téged«. Amikor ezt meghallottuk, a többiek körülvették a Baal Semet és az egyik haragtól reszketve mondta: »Ki vagy te, hogy egy zsidó embert a hóhér kezére juttatsz«. A Mester mindezzel nem törődött: »Menj csak, siess és ne félj!« En csak egy pillanatig tévováztam, azután engedelmesskedtem uramnak, mint előbb és amint a szószékhez jöttem héberül szóltam: »Baal Sem itt van, kéret Téged magához.« A püspök ugyan csak héberül válaszolt: »Tudok a te urad ittlétéről és mondd meg neki, hogy prédikáció után megjelenek nála.« En visszfordultam. Otthon az emberek, akik bezárt redőnyük mögül kipislantottak, hogy mi történt velem, mikor épségben láttak visszatérni, megérezték, hogy valami nagy ereje van a Mesternek, körül-

CSALÁDI HIREK

Óbudai *Freudiger* Dávid (Budapesti) és *Sonheimer* Ellen Augusta (Frankfurt a/M.) jegyesek.

Herzog Ibit, *Herzog* József budapesti textilnagykereskedő leányát, eljegyezte *Rosenbaum* Miklós budapestről.

Mandl Márton terménykereskedő Gyöngyösről eljegyezte *Moskovits* Hilduskát a tokaji rabbi leányát Tokajból.

Fülöp Ilonka Bpest és *Schwarcz* Antal Wien, jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Szombatottartó leány tanulónak felvétetik

»IRISZ« női divatszalonban VII., Wesselényi-u. 32. II. em.

Felelőszerkesztő és kiadótulajdonos:
Groszberg Jenő

Ne használjon mást, mint az *olcsó és כשר „SUNLIG“* t

Folyékony fémtisztítót, mert tiszta növényzsből készül és egyaránt használható tejes, zsíros és parve alpaca és ezüst kanalakhoz, tálcához, rézmoszárhoz, sparherd rézvereteihez stb. — Viszont-elárúsítóknak 36 doboztól feljebb fco-fco szállítok. — Megmintázott árajánlattal szívesen szolgálók.

Fellner Manó
Szombathely.

vették uramat és bocsánatot kértek tőle, ő azonban nem törődött velük, csak rámmallgatott. Elmondtam neki, hogyan jártam. Mosolygott egy kicsit, azt mondta, menjek vissza s mondjam meg a püspököknek: »Jőj gyorsan, mert hív Téged Izrael, Eliezer fia«. Epen prédikálni kezdett, mikor odaértem. Odaléptem hozzá és elmondtam az üzenetet. Piros lett az arca, odafordult a néphez és szólt: »Mardajatok egy kisé, mindjárt visszajövök« és fényes öltözetében eljött velem a szobába, ahol a Baal Sem várakozott. Mindketten visszavonultak és vagy két óráig együtt voltak, aztán kilépett Baal Sem egyedül, szemei fényltek és parancsolta, hogy gyorsan fogjunk be.

»Nem is tudom melyik városban történt, elfelejtettem megkérdezni és halála után elmulasztottam utána járni, mert erre a történetre épen csak a mai napon emlékeztem vissza.«

Amikor a gazdag ember ezt meghalotta, felállott, odanyújtotta kezét és könnyek törtek ki szemeiből. Aztán telve halálával szólott: »Barátom, áldott legyen a Te jöttöd, tudom, hogy igazat mondasz, mert az a püspök én vagyok és tudd meg, mindjárt felismertelek. Én ugyanis birtokában voltam a Tóra igazságának, de elhatalmasodott felettem valami és letértem a zsidóság hitéről és mivelhogy megőriztem lelkem erejét és tisztét, ujonnan felvettem vallásomban igen nagy tekintélyre tettem szert. Mint püspök, nagyon gyűlölem egykori népemet, mégpedig azért, mert éjjel, amikor lelkem védtelen volt a démonokkal szemben, rámnehezedett a hütlenség szegény-érzete és elrabolta nyugalmaomat, másnap reggel viszont meg akartam bosszulni nyugtalan éjjeletemet, hogy a volt népembeliek is érezzék az én nyugtalanságomat. Az én őseim azonban nem tudtak nyugodni az én lépésem miatt az örökkévalóság honában. Megjelentek a Baal Semnek és kérték, hogy könyörüljön bűnös lelkemen. A Baal Sem megjelent álmomban és küzdött szellememmel, mely elhatalmasodott rajtam. Mindkettő hatalmas erejű küzdő volt és én köztük között olyan léptem voltam, mint a hogy magányos levél repdes ide-oda, véres viharban. De egy szombat, ami húsvét előttré esik, a szent szombat szelme annyira erőt vet rajtam, hogy elhatalmasodtam, itt hagyok mindent és visz-

szatérek népemhez, de amikor láttam, hogy a tömeg gyűl és a haragszó hív, nem bírtam visszatartani magam és felmentem a szószerkekre. Akkor küldött Téged a Mester. Én előbb prédikálni akartam, mert erősíteni akartam akaratomat, hogy dacolhassak a tömeggel, akkor hívtál Te és akkor a régi honvágy elfogott engem. Odasiettem a Mesterhez és ő küzdöttl elkémert és legyőzte. Én kivándoroltam ide és itt töltöttem az időmet mostanig, mert a Baal Sem mondta nekem, »tudd meg, hogy ha valaki mesz-

sze országból ide fog jönni és el fogja mondani a történetedet, akkor az jeles lesz annak, hogy lelked felszabadult a Bűn járma alól«. Ezért, amikor eljöttél és láttam, hogy az én történetemre nem emlékszel, odaadtam magamat még egyszer a megtérésnek, de most, miután visszaemlékeztl történetemre, tudom, hogy letelt a vezeklés ideje és most barátom, maradj te is, nem kell koldulnod többé, mert mindenemet megosztom veled, akinek a szájából jött számomra a megváltás szava.

Eszter Chiera

Történeli elbeszélés

Írta: **Dr. Lehmann M.** — Fordította: **Ben Kalonymosz**

Az eddigi 23. közlemény rövid tartalma: Murad szultán udvarában, mint orvos és diplomata tekintélyes szerepet játszott Salomo Askénazi, aki nőül kérte Eszter Chierát, a szalonikii főrabbi leányát. A szultán halála után Szinán nagyvezér megbukott és az új szultán kegyét úgy akarta megnyerni, hogy elraboltatta Esztert és a hárembe szállíttatja. A fiatal III. Mohammed szerelemre lobbant iránta és nőül akarja venni. És, hogy az új szultán Eszter szerelmét elnyerje, minden kívánságát teljesíti. Hülséges nevelőnőjét, Hannát, akít a rab-szolgavásáron megvett az általa régebben visszautasított Omar kiszabadítja s melléje rendeli szolgálatra. Eszter politikai beszélgetést kezd a szultánnal s figyelmezteti a kormányzás sok hibájára. A beszélgetésről tudomást szerzett Ferhad nagyvezér és hatalma megmentéseért összeesküvést sző Eszter ellen. A szultán Eszter nagybátyját, Rodrigót akarja nagyvezérnek. A felzigatott tömeg megostromolja a szerailt, hogy megölje Esztert.

A leghangosabb a tömegben Omár volt, ki midőn azt hallotta a softáktól, hogy egy zsidónő megbabonázta s fogva tartja a szultán szívét, azt hitte szegény, hogy ez a nő Hanna, kít a szultán tőle raboltatott el.

A palota őrei, kik látva a nagy tömeget, melynek ellentállni ugysem tudnak, kötelességszerűen egynéhányszor a tömeg közé léptek, azután pedig utat engedtek nekik. A lázongó tömeg a há-

rem felé tartott, ott kereste Esztert. A hárem csöndes lakói, kik idegen férfiarcot ritkán látnak, megriadt galambok módjára rebentek széjjel.

Az eunuchok utjít állták a tömegnek.

— Hol van a zsidónő, aki megbűvölte a szultánt? — ordította Omár.

Odavezették őket az Eszter számára berendezett termekbe. A termek üresek voltak.

Megszöktek már a gaz zsidók — kiáltá Omár —, hol vannak? Megölünk benneteket, ha meg nem mondjátok.

— A fogadóteremben vannak — mondá az eunuchok egyike reszketve.

A zsákmányra éhes tömeg ordítva futott a megjelölt hely felé. Közben azonban már visszatértek a testőrök, kik a szultánt az anyaszultánno lakosztályába kísérték. Ezek a szultán legmeghittebb környezetéhez tartoztak és készek voltak utolsó csepp vérükig a szultánt megvédeni és akaratának érvényt szerezni. Vezetőjük Szadik főkamrás, a szultánnak tejtstvére volt.

Midőn a tömeg kivont karddal a fogadóterembe akart törni, eléjük állt Szadik.

— Lázadók! — kiáltá Szadik. Hogy merészeltek felséges uratok házába törni!

— Félre az utból vagy leszu-

runk — fenyegeté egy spahi Szadikot. De az nem mozdult. Mögötte pedig a többi testőrök álltak, előfalat képezve a fogadóterem bejárójánál.

Midőn a testőrök látták, hogy a tulnyomó erő ellen nem tudják megvédeni a bejáratot, Eszter köré csoportosultak, hogy testükkel elfedjék őt a vérszomjas csöcselék elől. Leirhatatlan, amit Eszter s hozzátartozói a borzalom e szörnyű perceiben szenvedtek. Eszter ájultan feküdt a kereveten. Az ősz rabbi és öcsce pedig reszketve varták a biztos halált. Csak Salomo nem vesztette el lélekjelenlétét. A testőrök által a tömeg szeme elől eltakarva egy más kijárat után kutatott. De miután nem találta, ő is kardot ragadott és a testőrök első sorába állt. Kiragadva egy spahi kezéből a kardot vagy három igazhivőt küldött a másvilágra.

— Megvan, megvan — ordított Omár, midőn a földön ájultan fekvő Hannát meglátta.

Omár megragadá az öreg asszonyt s kardjával levágá karjait. Hanna velőtrázóan sikoltott.

Az elvakult tömeg megragadá a védtelen Hannát s darabokra tépte. Amíg a tömeg véres munkáját végezte, idő lett volna a menekülésre. De nem tudtak merre. Salomon egy ablak mélyedésébe rejté el Esztert s hozzátartozóit. De rettegve gondolt a pillanatra, midőn a vérszomjas tömeg fel találja emelni a vastag szőnyegfüggönyt s meglátva Esztert, észreveszi csalódását.

Egy eunuch lépett ekkor Salomonhoz.

— Effendi — szólítá meg őt — én megmentelek benneteket. Haszán vagyok, kit a te tudásod adott vissza az életnek. Allah megjutalmazza most jószágodat s tudásodat.

Az eunuch megnyomott egy gombot, mire a függöny mögött egy titkos ajtó pattant fel.

— Kövessetek! — mondá Haszán.

Haszán keresztül bujt a szűk nyílás, utána pedig a többiek. Esztert karjai közt vitte Salomo.

Haszán megnyomott egy másik gombot és az ajtó bezárult.

— Meg vagytok mentve — mondá Haszán — a titkos ajtóról nem tud senki a tömegben.

Szűk, sötét folyosón voltak.

Midőn a jolyosó végére értek, Haszán ismét megnyomott egy gombot, s egy nagy terembe értek. Ebből a teremből egy titkos kerten át Konstantinápoly legelhagyottabb város részébe lehet jutni.

— Jó Haszán — mondá Salomo — négy életet mentettél meg. I-ten fizesse meg néked. Most még egy kérésem lenne. Menj házamba, s mond meg szolgámnak Abiezernek, hogy fogason be, vegye pénzemet, fontos papírjaimat és jőjjön veled ide.

Az eunuch eltávozott. A várakozás kínos percei következtek. Bár e terem a palota távol eső részén volt, mégis odahallatszott a vad tömeg ordítása. Eszter is magához tért, midőn nem látta maga mellett Hannát, balsejtelem fogta el.

— Hol ran az én Hannám? Ismét elszakadtunk egymástól...

A két öreg nem tudott felelni. Ők maguk sem tudták, mi lett Hannával, Salomo pedig, kinek szemeláttára kaszabolták szét az öreg asszonyt, csillapítani igyekezett őt.

— A zavarban elveszett tőlünk. Ne félj, nem lesz bántódása. Isten majd újra összehoz véle. (Majd talán az égben — gondolta.)

Eszter nem felet. Valami titkos sejtelem mást sugott neki.

Haszán visszatért. Felnyitá a teremből kivezető titkos ajtót, mely egy csodaszép kertbe vezetett. A kertet magas fal zárta el a külvilágtól. Idegen szem ide be nem pillanthatott. A szultán emberei közül is csak a legmeghittebbek ismersék a járást. Negyedórai gyaloglás után a kert ajtajához értek. Ez is rugóra járt. Csak belülről lehetett kinyitni.

A kapu előtt már utra készen állt a kocsí, mellette pedig Abiezer.

Az utcák üresek voltak. Minden épkézláb igazhivó ott volt a Serail előtt. Török asszonyok pedig nem igen mutatkoztak az utcán, csak néhány utcai gyerek szaladt a kocsí után, mely egyenesen a kikötőnek tartott. Epen indulóban volt egy hajó Málta felé.

— El innen, hogy hová, az mindegy — mondá Salomo, s kifizeté négy személy számára a viteldijat.

Levelet írt a Chacham-basinak, melyben többek közt tudósítja őt, hogy Abiezerre hagyja a házat, s minden ingatlanát!

(Folyt. köv.)

GALLÉROKAT,
frakk mellényt új eljárással 8 óra alatt is
KIFOGÁSTALANUL TISZTÍT
a „**KIRÁLY**“ gőzmosoda, kelmefestő és vegytisztító
IV, Magyar-u. 6., V, Bálvány-u. 23., VII, Király-u. 15.,
VII, Dohány-u. 20. Telefon: 191-33.

A vidék részére külön postaosztály

Ugyanott a legkiválóbb vegytisztítás és kelmefestés.

Az új tisztítási eljárás folytán a gallérok háromszor annyi ideig tartják meg épségüket mint eddig.

Szerkesztői üzenetek.

H. L. CSENGER. Az országos orth. központi bizottság, amely az orthodox felsőházi jelölteket jelölni fogja, január 4-én és 5-én fog Budapesten összeülni.

K. G., SZOLNOK. Sziveskedjék jelen számunk »Nyilttér« rovatát elolvasni. Mi önnek multkoriban az információt jó híszemüen adtuk s teljesen bárhol áll fölünk a gondolat, hogy bárkinek is ártani akarnánk.

CZ. S. K. Szellemes cikkét épen szellemessége miatt nem adhatjuk ki, mert oly színben tűnne fel a dolog, mintha az egész ügyet humoros oldaláról fogónók fel.

SZ. D. »Csokoládé, cukorka és szardínia« c. cikkünk részletes halachikus megokolása nem tartozik lapunk keretébe. Erre alkalmas a Vácon megjelent »Tél Talpijosz« talmudi folyóirat. Itt csak a következő helyekre utalunk: דברי תשובה ס' פ"ג ס"ק נ"ה ס' ק"ג ס"ק כ"א וע"י.

K. V. Sz-ö. Solem Alejchem álneve Rabinowitz-nak. Jiddis rajzai és elbeszélései egy része orthodox szempontból is élvezetes olvasmányok. Most tíz éve halt meg New-Yorkban. Sírköfeliratát ön-maga szerkesztette s önjellemzésül szánta. Következőképen hangzik:

I. Do liegt a Jid, a poschuter; Geschrieben Jidisch-deutsch far Wäber Un far das prosste Volk is er — Gewen a Humorist, a Schräber.

II. Dos ganze Leben ausgelacht, Geschlogen mit der Welt kappores. Die ganze Welt hot gut gemacht Un er — oj weh — gewen auf Zores!

III. Un darke demolt, wenn der Ojlo hot Gelacht, geklatscht un flegt sich fröhren Hot er geweint — dos weiss nor Gott — Bessod, as keiner soll nit sehen.

Schmelczer Hermann János-halma. Köszönjük meley sorait s ama

bejelentését, hogy 3 előfizetőt szerzett a »Zsidó Ujság«-nak. יישר בדרך

TEGLAS. Fejtegetéseinek egy része teljesen helytálló. Ha tényleg politikai lap volnánk közölnök irását, bár lényegében nem helyes. Országos érdek ugyanis, hogy az orthodox zsidóságot ne azonosítsák a demokratáppal, amelynek oly sok korifeusa a pesti kongresszusi hitközség oszlopa.

S. M. P. Nem foglalkoztunk a dologgal, mert blöffnek tartottuk. Fejtegetését mindazok által közreadnók, de csak teljes névaláírással.

S. S. Igaza van, hogy Kiddus Hasem c. tárcsa, mely a mult számunkban fejeződött be, nem egyéb, mint egy talmudi részlet szép feldolgozása. A zsolthár ama szavait »igazságot beszél szívében« úgy magyarázza a Talmud: (Makkojsz 24.) ez vonatkozik Rav Szafro-ra. Ki volt a Rav Szafro, erről Rasi ad felvilágosítást a Seeltusz derav Achai nyomán. Rav Szafronak volt valami eladni valója s épen akkor jelentkezett vevő, amikor Sema-t mondott. A vevő ajánlatot tett, de ő nem felelt. Erre a vevő többet ígért, de ő csak hallgatott. Ez többször ismétlődött. Amikor befejezte imáját, azt mondta a vevőnek: vedd meg annyiért, amennyit felajánlottál az első esetben, amikor odaadtam volna, de az imát nem szakíthatam félbe.

Nyilt-tér*)

Mélyen tisztelt Szerkesztő ur! »K. G., Szolnok« című szerkesztői üzenetében foglaltakra, sziveskedjék b. lapjában a következő helyreigazításnak helyt adni: Igaz, hogy Hirsch rabbi שלישיטתו itt nincs hivatalosan rabbinak felvéve, ellenben nem felel meg a valóságnak, hogy ő itt nem fejt ki működést. Nevezett rabbi 15 éve lakik Félégyházán s a hitközség nem jelentéktelen része nála paszkenoltat, sőt Din-Tóra ügyekben is őt keresi fel. Működését teljesen díjtalanul végzi.

Kiskunfélegyháza, 1926. dec. 13.

Berkovics Tóbiás, Fischmann Mór, Grünwald Salamon, Hauer Samu, Herskovits Antal, Jakobovits Jakab, Klein Lipót, Klein Majer, Klein Theophil, Klein Zsigmond, Kaczander Sámuel, Kaczander József, Kun Gyula, Kun Ignác, Pollák Mór, Pollák Samu, Roth Vilmos, Rubl Hermann, Schük Antal, Strausz Samu, Strassburger Sámuel, Staub Samu., Váradi Hermann.

*) Ezen rovatban közöltékért a felelősség a beküldőt terheli. — Szerk.

Szerezzünk előfizetőket a ZSIDÓ UJSÁG-nak.

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy kizárólag SKREK-éle Füstölthus gyártmányok

a főváros következő helyein kaphatók:

- Mandl Eliás Garai-u. 48. fiókja: VI., Visegrádi-u. 8. Klein Vilmosné VIII., Teleki-tér 1. Büchler és Szántó VI., Klauzál-u. 32.

Gyár és főüzlet: VII., DOB UCCA 27. Telefon: József 124-17.

- Grosz Béla VIII., Teleky-tér 1. Fränkl Ignác VII., Rombach-u. 12. Muncsik Izidor VI., Vörösmarty-u. 25/a. Eisenberg N. Ujpest, István-ut 27.

- Klein Ábrahám VII., Péterffy Sándor-u. 3. Ehrenfreund Eliás VII., Wesselényi-u. 13. Weisz Dezső VII., Ó ucca 1. Schwarcz Gáborné VII., Népszínház-u. 40-42. Vasárnap egész nap nyitva. Auster Salamon VII., Péterffy Sándor-u. 4.

A hirdetésekben említett kaszusz tekintetében a szerkesztőség semmi felelősséget nem vállal.

Butorolcsóság Egyszerű és műbutorokban, hálók ebédlők, szalagarnitúrák matraczok, sezlónok, konyhaberendezések. RÉSZLETRE IS! KLEIN D., Kisdíófa ucca 16.

Fenákel Jónás zsir és baromfi kereskedése az orth. rab-biság felügyelete alatt. Budapest, VII., Kazinczy ucca 52-54. Naponta friss áru. Házhoz szállítás. Telefonhívó J. 34-76.

ROSZTANAI Dr. Lehmann villághírű regénye kapható kiadóhivatalunkban, Ára kivételesen diszkötésben 30.000 K helyett csak 25.000 K. — Több példány vételénél, vagy viszonteladók-nak megfelelő árengedmény. Kérjen árajánlatot!

Keresek nőtlen ו" önálló magyar-német-héber LEVELEZŐT. Jó beszélőképességű תורה előnyben. — Sajátkezüleg mindhárom nyelven irt ajánlatokat fizetési ígéretek megjelölésével, esetleg jeligére a kiadóba kérek.

BÉLYEGZŐKET NYOMTATVÁNYOKAT héberszövegüket is kifogástalanul, hibamentesen szállít ÁBRAHÁM nyomda és bélyegzőgyár Kecskemét Szombaton zárva.

Iskolakönyvek utólagosan olcsón beszerezhetők Héber könyvek nagy raktára Müllernél, Laudon-u. 2.

Weisz Mór Budapest, VII., Dob-u. 22. Telefon: J. 123-65. Következő gyártmányok kaphatók: Albert- és Consum-keksz, teasütemény, piskóta, kétszersült. Telefon: J. 123-65.

A budapesti autonom orthodox izraelita hitközség közleményei. Hitközség irodahelyisége: VII., Dob ucca 35. (Községháza)

- Hitközségünk rabbiságának felügyelete alatt állanak: Hitközségi mérsárszék: 1. II. Margit-körut 7. 2. V. Solyom ucca 24. 3. VI. Szerecsen ucca 13. 4. VII. Wesselényi ucca 15. 5. VII. Kertész ucca 35. 6. VII. Hernád ucca 16. 7. VIII. Magdolna ucca 29. 8. IX. Tompa ucca 18/a. Hitközségi tejelárusítás: 1. V. Solyom ucca 74. 2. VII. Dob ucca 35. 3. VII. Wesselényi ucca 18. 4. VIII. Magdolna ucca 29. Hitközségi baromfi-vágóhelyek: 1. II. Margit-körut 7. 2. V. Solyom ucca 24. 3. VII. Dob ucca 16. 4. VII. Wesselényi ucca 29. 5. VIII. Magdolna ucca 29. 6. IX. Tompa ucca 17/a.

- Hitközségi intézmények: Rituális fürdők (Mikwa): 1. Rácfürdő: I., Hadnagy ucca 8-10. 2. Köruti fürdő: VII., Erzsébet-körut 49. 3. VIII., Magdolna ucca 29. Templomok: 1. III. Zsigmond ucca 74. 2. VII. Kazinczy ucca 19-31. 3. VII. Király ucca 1. 4. IX. Tompa ucca 17/a. 5. V. Csáky ucca 9.

Selyem és szövetáru! Feltűnő olcsó árak! Spitz Herman áruházában, Budapest, VII., Erzsébet-körut 34. sz. Occasio! Szombat és ünnepnap zárva.

Apró hirdetések.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egy-szeri beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből 3200 korona. Apróhirdetések felvétele: VII. Sip ucca 10. Jelíges levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.

SZIGORUAN vallásos, előkelő zsidó család szép, intelligens leányát 500 dollár azonnali készpénz hozománnyal férjhez adná biztos existenciájú uriemberhez. Bővebbet FISCHERNÉL, Dohány-u. 68.

NŐSÜLNE vagyonos földbirtokos, saját földje 1200 hold. Azonnali ismerkedést létrehoz FISCHER, Dohány-u. 68.

Csak előnyére lehet, ha férjhezmenetele, vagy nősülése végett felfárad FISCHERHEZ. Ajánlati komoly és megbízhatók. Dohány-u. 68.

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl, ajánlata komoly és megbízható. Telefon: József 129-51. Dohány-u. 68.

Nősülne vagyonos, vallásos uriember szép leányt és jó családból. Pénzhozomány nem fontos. Bővebbet FISCHERNÉL, Dohány-u. 68.

Szigoruan vallásos családból, házias, de intelligens leányt feleségül venne jó módú uriember. Bővebbet FISCHERNÉL, Dohány-u. 68.

Nősülne kiűnő praxisu orvos, ügyvéd, mérnök, földbirtokos. Bővebbet FISCHERNÉL, Dohány-u. 68.

Csak előnyére lehet, győződjön meg, hogy FISCHER házassági ajánlatai komolyak és megbízhatók. Dohány-u. 68.

Nagyobb vagyonnal rendelkező fess uriaszony férjhez menne önálló övennél idősebb, jómegjelenésű uriemberhez. Ismerkedést létrehoz FISCHER, Dohány-u. 68.

Zsidó urikörök komoly, régi, megbízható házasságközvetítője FISCHER. Dohány-u. 68.

Nyomatott a HELIOS könyvnyomdában Budapest, Sip ucca 3.

Jómódú család azonnali nagyobb készpénzhozománnyal férjhez adná leányát. Bővebbet FISCHERNÉL, Dohány-u. 68.

Gazdag földbirtokos férjhez adná egyetlen leányát minden információt kibíró uriemberhez. Bővebbet FISCHERNÉL, Dohány-u. 68.

FŐVÁROSBAN gyönyörűen berendezett urilakással, nagy jövedelmező üzemmel, vagyonos, fess uriember, jó családból csinos, háziasan nevelt intelligens leányt, vagy gyermektelen asszonyt 25-30 évesig feleségül venne. Bővebbet FISCHERNÉL, Dohány-u. 68.

JÓMODU uriember szép, intelligens uri leányt csakis jobb családból feleségül venne. — Bővebbet FISCHERNÉL, Dohány-u. 68.

Dusgazdag, független uriaszony férjhez menne középkorú, önálló; kellemes uriemberhez. Bővebbet FISCHERNÉL, Dohány-u. 68.

INTELLIGENS fiatal urinő, felsőruhászalon tulajdonos leányomat férjhez adnám. Csakis jobb vallásos, intelligens uriember küldjék be ajánlatukat a kiadóhivatalba. „Megélhetés és boldogság” jellegére.

ELVÁLT uriaszony, 500 holdas föld birtokkal, férjhez menne. Csakis komoly, vallásos, jómegjelenésű középkorú uriember irjanak. Szimpátia esetén házasság. Ajánlatokat a következő jellegére kérek: „Kölcsönös megértés”.

TIZENKILENC éve közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. (Cégnélküli levelezés.)

NAGY VAGYONNAL rendelkező orth. fiatalember, jó családból való, nősülne. Keres egy vallásos, jó házból való, jó megjelenésű, szép leányt, megfelelő hozománnyal. Levelet a Zs. U. kiadójába kéretnek. Jelige »Paróka kötelező«.

FÉRJHEZ adnám csinos, intelligens és ügyes hugomat, száz milliő hozománnyal. Szigoruan vallásos 35-40 év körüli intelligens, jó családbeli önálló kereskedők vagy iparosok, esetleg fix fizetésű tisztviselők irjanak »Előkelő család« jellegére a kiadóhivatalba.

FIATAL, csinos, intelligens, a természet minden szépségével felruházott vallásos urinő, élettársat keres. Csakis jó pozíciójú urak ajánlkozzanak. »Gizella« jellegére a kiadóba.

MÜVELT, zenéileg is képzett, fiatal özvegy asszony férjhez menne jó módú intelligens iparoshoz, esetleg fix fizetéses jobb tisztviselőhöz. Levelet csakis teljes cím megjelölésével »Szimpátia 27« a kiadóba kér.

Állást nyer

POSZTOKERESKEDŐSEGED, ki kellő jártassággal bir és egy ügyes tanulófiu felvétetik. Cim a kiadóban »Szombatön zárva« jelige alatt.

ORTHODOX, szigoruan vallásos, ügyes zsidó leány ki a háztartás minden ágában jártas jól főz, családi bánásmóddal, jó fizetéssel felvétetik. Ugyancsak egy vallásos német leány gyermekekhez felvétetik. Fohnfeder Testvéreknel, Békéscsabán.

SUCHE streng religiöse erfahren Köchin, mit bester Referenzen für England, Dohány-u. 16. IV. 12.

Állást keres.

ZSIDÓ GYAROSOK! Iskolázott, 30 éves, nős egyén képviselőt vagy hasonló alkalmazást keres. Poste restante »Munkakedvelő« Pápa.

MÉRLEGKÉPES könyvelő, borszakmában jártas fiatalember keres más szakmában is, könyvelési, esetleg más irodai munkát. Ajánlatokat »Szombattartó« jellegére a kiadóba kér.

FELSŐRUHAT, fehérneműt, montirozást, mindennemű varró munkát gyönyörűen készítek. Kárpitosok részére is. Szövetség ucca 45. fsz. 6.

SZOMBATTARTÓ intelligens, ügyes fiatalember bizalmi állást keres. Az összes szerelői munkákhoz ért. Szükség esetén némi ovadékkal rendelkezik. Pénzbeszedői állást is vállalna. Cim: Dembinszky ucca 41. II. 29.

ALLÁST keres szombattartó fiatal urileány azonnalra. Elsőrendű bizonyítványok. Jelige: »Elsőrendű erő«.

ÜGYES, fiatal urinő, irodai munkákban jártas, elhelyezkedést keres. Szíves megkeresést »Rendkívül ügyes« jelige alatt kér.

MINDENT vállal fiatal, talentumos zsidóleány, hol teljes ellátást kaphat. Levelet »Csakis szombattartás mellett« jeligen kér.

Különléle.

HÁZASPÁRNAK, vagy két magányos nőnek egy szépen berendezett szoba kiadó. Esetleg ellátás is Moskovitzné, Jósika-u. 10. negyedik emelet.

LEVELEZNEK FRANCIAUL intelligens urileánnyal vagy fiuval szórakozás és gyakorlás céljából. Levelet kérem a kiadóhivatalba »Vidéki 19« jellegére.

Felelős nyomdavezető WEITZ KAROLY

יידישע צייטונג

בעה

ZSIDÓ UJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA. • MEGJELNIK HETENKINT EGYSZER.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
TELEFON: József 125-90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT זצ"ל

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE K 240000
" " 1/2 " " 120000
" " 1/4 " " 60000
Postachequekontó-szám: 50.791.

Az ünnepélyes gyülekezés alkalmából

Történelmi nevezetességű alkalomból gyűlnek össze az orthodox központi bizottság tagjai jövő hét keddjén. A magyar orthodoxia szervezetének »felsőháza«, a központi bizottság elő fogja készíteni az orthodoxia felsőházi képviselőt. A hazai zsidóság életében ez az első eset, hogy az ország törvényhozó testületében hivatalosan orthodox ember fog helyet foglalni.

A választás előkészítésének módja felé fog koncentrálni ez alkalommal az érdeklődés. És éppen ezért szükséges a történelmi jelentőségű gyülekezés idején ismételni önmagunkban és hangsúlyozni a nyilvánosság előtt, hogy a főrendi képviselőt ügynök az orthodoxia szempontjából való méltó elintézése fölötti örömről ne homályosítsa el látásunkat az orthodoxia belső életének fontos problémái tekintetében, a külső világ mulandó értékei ne felejtessék el velünk vallási életünk örökkévaló értékeit

מנהיגין חיי עולם
ועוסקין בהיי שעה

Nem szabad tehát soha oly orthodox gyülekezetnek lenni, amelyben ne tanácskozzanak azokról a dolgokról, amelyek

alappilléreiket képezik az orthodoxiának.

A magyar orthodoxia fő problémái azonosak a zsidó vallás fontos és nagy kérdéseivel s ezek között legelső helyen áll a sabbosz szentsége. Törekednünk kellene arra, hogy a szombat megtartását ugyyszólván lehetetlenné tevő hatósági intézkedések megszüntetessenek. Itt gondolunk például a szombati hetivásárra. Hogy ez milyen fojtó hatással van az orthodoxia életére, bizonyítja a szegedi eset. A nagy alföldi metropolisban már évek óta fejlődésben volt egy orthodox imaegyesület. De jött a szombati hetivásár intézménye s lehetetlenné tette a szombatot tartó hívők parnoszeját. Az imaegyesület állandóan visszafejlődött és a legutolsó szombattartó a multkor kinyitotta üzletét sabboszkor.

A szombat mellett a kasrusz ügye az, amelyen az orthodox élet nyugszik. Rendezni kellene tehát egyes élelmiszerek (csokoládé, szardínia) kasrusz-ügyét a rabbibizottság utasítása szerint. Ezzel összefüggő ügy a kabbolesz-ügyek, miután a hitközségi alkalmazottak nyugdíjügye. Erkölcsei támoga-

tást kellene nyilvánosan adni a Machzike Hadasz és a Tomché Jesivosz törekvéseinek is.

Belső meggyőződésünk, hogy az orthodox iroda minden ilyen törekvése élénk visszhangot keltene a zsidóság széles rétegeiben. A talajt a tettek magjai számára alkalmassá fogja tenni az orthodox sajtó ekéje. A »Zsidó Ujság« ötnegyed év óta állandóan felszinen tartja e kérdéseket az ügy igazságában bizva és saját erejére támaszkodva. De végre be kell látni mindenkinek, hogy valamit már tenni kell e sajtó érdekében. Az orthodox ember lehet bármilyen véleménnyel a sajtó felől, de azt el kell ismernie mindenkinek, hogy ha minden felekezeti pártnak, minden kis érdekközösségnek van külön sajtója, akkor nem nélkülözheti a sajtót az orthodoxia sem.

Igazán fontos érdeke volna az orthodoxiának, ha országos központi bizottság tagjait foglalkoztatná e kérdések és megvalósulást találna a szent ige ותשועה בלב יועין a tanácskozási gyülekezeteiből üdv és áldás áradt a hazai orthodoxia belső életére.